

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2018. augusztus 7.*

„Előzetes döntéshozatal – Közös agrárpolitika – Közvetlen kifizetések – 1306/2013/EU rendelet – 93. és 94. cikk – II. melléklet – Kölcsönös megfeleltetés – Mezőgazdasági és környezeti feltételek – Minimális követelmények – Valamely tagállam általi végrehajtás – »Temetkezési örökség« helyszíneinek megőrzésére irányuló kötelezettség – Terjedelem”

A C-435/17. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Tartu Halduskohus (tartui közigazgatási bíróság, Észtország) a Bírósághoz 2017. július 18-án érkezett, 2017. július 7-i határozatával terjesztett elő

az **Argo Kalda Mardi talu**

és

a **Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA)**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: L. Bay Larsen tanácselnök, J. Malenovský, M. Safjan, D. Šváby és M. Vilaras (előadó) bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- az Argo Kalda Mardi talu képviseletében M. Kõiva vandeadvokaat,
- az észt kormány képviseletében N. Grünberg, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében A. Sauka és E. Randvere, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2018. június 7-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: észt.

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a közös agrárpolitika finanszírozásáról, irányításáról és monitoringjáról és a 352/78/EGK, a 165/94/EK, a 2799/98/EK, a 814/2000/EK, az 1290/2005/EK és a 485/2008/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1306/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 347., 549. o.; helyesbítések: HL 2016. L 130., 7. o.; HL 2017. L 327., 83. o.) 72. cikke (1) bekezdése a) pontjának, 93. cikke (1) és (2) bekezdésének, 94. cikkének, valamint II. mellékletének, továbbá a közös agrárpolitika keretébe tartozó támogatási rendszerek alapján a mezőgazdasági termelők részére nyújtott közvetlen kifizetésekre vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint a 637/2008/EK és a 73/2009/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1307/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 347., 608. o.; helyesbítés: HL 2016. L 130., 8. o.) 4. cikke (1) bekezdése b), c) és e) pontjának az értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet az Argo Kalda Mardi talu és a Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (mezőgazdasági nyilvántartási és tájékoztatási hivatal, Észtország; a továbbiakban: PRIA) között az alapeljárás felperesének nyújtott közvetlen kifizetéseknél a földterületek jó mezőgazdasági és környezeti állapotának megőrzésével kapcsolatos követelmények megsértése miatti csökkentése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

Az 1306/2013 rendelet

- 3 Az 1306/2013 rendelet (54) preambulumbekkezdése értelmében:

„[...] A kölcsönös megfeleltetés a fenntartható mezőgazdaság megteremtéséhez kíván hozzájárulni, méghozzá annak elérése révén, hogy a kedvezményezettek nagyobb mértékben tudatában legyenek annak, hogy az említett alapvető előírásokat be kell tartani. [...] A tapasztalatok arra is rávilágítottak, hogy a kölcsönös megfeleltetés hatálya alá tartozó követelmények némelyike nem kellően releváns a gazdálkodási tevékenység vagy a mezőgazdasági üzem területe szempontjából, vagy a kedvezményezettek helyett inkább a tagállami hatóságokat érinti. [...]”

- 4 E rendelet 2. cikke (1) bekezdésének c) és d) pontja a következőképpen rendelkezik:

„E rendelet alkalmazásában:

[...]

- c) »mezőgazdasági terület«: az 1307/2013/EU rendelet 4. cikke szerinti mezőgazdasági terület;
- d) »mezőgazdasági üzem«: az 1307/2013/EU rendelet 4. cikke szerinti mezőgazdasági üzem, a 91. cikk (3) bekezdésében meghatározottak sérelme nélkül.”

5 Az 1306/2013 rendelet 72. cikke (1) bekezdésének a) pontja előírja:

„A 67. cikk (2) bekezdésében említett támogatás kedvezményezettje minden évben közvetlen kifizetésre irányuló kérelmet vagy kifizetési kérelmet nyújt be a megfelelő területalapú, illetve állatokra vonatkozó vidékfejlesztési intézkedésekre, megjelölve adott esetben:

a) a mezőgazdasági üzem valamennyi mezőgazdasági parcelláját, valamint az olyan nem mezőgazdasági területeket, amelyekre a 67. cikk (2) bekezdésében említett támogatást igényel.”

6 Az említett rendelet „Kölcsönös megfeleltetés” címet viselő VI. címében szerepel a „Hatály” címet viselő I. fejezet, amely magában foglalja a 91–94. cikket.

7 Ugyanezen rendelet 91. cikke ekként rendelkezik:

„(1) Ha a 92. cikkben említett kedvezményezett nem felel meg a kölcsönös megfeleltetésre vonatkozóan a 93. cikkben megállapított szabályoknak, a szóban forgó kedvezményezettel szemben igazgatási szankciót kell alkalmazni.

(2) Az (1) bekezdésben említett igazgatási szankciót csak akkor kell alkalmazni, ha a meg nem felelés az érintett kedvezményezettnek közvetlenül felróható cselekmény vagy mulasztás eredménye, és ha a következő további feltételek közül egy vagy mindkettő teljesül:

a) a meg nem felelés a kedvezményezett mezőgazdasági tevékenységéhez kapcsolódik;

b) az érintett terület a kedvezményezett mezőgazdasági üzeméhez tartozik.

[...]

(3) E cím alkalmazásában a következő fogalommeghatározások alkalmazandók:

a) »mezőgazdasági üzem«: valamennyi termelőegység és terület, amelyet a 92. cikkben említett kedvezményezett kezel, és amely ugyanazon tagállam területén helyezkedik el;

b) »követelmény«: a II. mellékletben említett uniós jogszabályokban foglalt minden egyes kötelező gazdálkodási követelmény egy adott jogi aktuson belül, amely lényegében eltér ugyanazon jogi aktus egyéb követelményeitől.”

8 Az 1306/2013 rendelet 93. cikke (1) bekezdésének szövege a következő:

„A kölcsönös megfeleltetésre vonatkozó szabályok tartalmazzák a II. mellékletben szereplő, az uniós jog keretébe tartozó, jogszabályban foglalt gazdálkodási követelményeket, valamint a földterület jó mezőgazdasági és környezeti állapotára vonatkozó, nemzeti szintű előírásokat, és azok a következő területekre terjednek ki:

a) a környezet, az éghajlatváltozás és a földterület jó mezőgazdasági állapota;

b) köz-, állat- és növényegészségügy;

c) állatjólét.”

9 E rendelet 94. cikke értelmében:

„A tagállamok biztosítják valamennyi mezőgazdasági terület – köztük a termelésből kivont földterületek – jó mezőgazdasági és környezeti állapotának fenntartását. A tagállamok a II. melléklet alapján meghatározzák a földterület jó mezőgazdasági és környezeti állapotára vonatkozóan a kedvezményezettek által betartandó, nemzeti vagy regionális szintű minimális előírásokat, figyelembe véve az érintett területek olyan egyedi sajátosságait, mint a talaj- és az éghajlati viszonyok, a meglévő gazdálkodási rendszerek, a földhasználat, a vetésforgó, a gazdálkodási gyakorlat és a gazdaságok szerkezete.

A tagállamok nem határozhatnak meg olyan minimumkövetelményeket, amelyek nem szerepelnek a II. mellékletben.”

10 Az említett rendeletnek „A kölcsönös megfeleltetésre vonatkozó szabályok a 93. cikk alapján” címet viselő II. melléklete tartalmazza a jogszabályban foglalt gazdálkodási követelmények és a földterületek jó mezőgazdasági és környezeti állapotára vonatkozó előírások listáját.

11 A jó mezőgazdasági és környezeti állapotra vonatkozó, „GAEC 7 előírásnak” nevezett előírás – amelynek fő témája „A táj jellegzetessége, a megőrzés minimális szintje” címet viseli – meghatározása a következő:

„A táj jellegzetességeinek megőrzése, beleértve adott esetben a sövényeket, a tavakat, az árkokat, a fasorokat, a facsoportokat, a szórványfákat, a táblaszegélyeket és a teraszokat [...]”

Az 1307/2013 rendelet

12 Az 1307/2013 rendelet „Fogalom meghatározások és kapcsolódó rendelkezések” címet viselő 4. cikke (1) bekezdésének b), c) és e) pontja a következőket írja elő:

„E rendelet alkalmazásában:

[...]

b) »mezőgazdasági üzem«: egy adott mezőgazdasági termelő által kezelt és egyazon tagállam területén található, mezőgazdasági tevékenységekre használt egységek összessége;

c) »mezőgazdasági tevékenység«:

- i. mezőgazdasági termékek termelése, tenyésztése vagy termesztése, ideértve a betakarítást, a fejest, az állattenyésztést és a mezőgazdasági célból történő állattartást, vagy;
- ii. egy mezőgazdasági terület olyan állapotban tartása, hogy az a tagállamok által – a Bizottság által létrehozott keret alapján – megállapított kritériumok alapján a szokásos mezőgazdasági módszereken és gépeken túlmutató előkészítés nélkül alkalmas legyen legeltetésre vagy növénytermesztésre, vagy
- iii. a tagállamok által meghatározott minimumtevékenységek elvégzése a természetes módon legeltetésre vagy növénytermesztésre alkalmas állapotban tartott mezőgazdasági területeken;

[...]

e) »mezőgazdasági terület«: a szántóterület, az állandó gyepterület és állandó legelő vagy az állandó kultúrák által elfoglalt terület.”

Az észti jog

- 13 Az Euroopa Liidu põllumajanduspoliitika rakendamise seadus (az Európai Unió közös agrárpolitikájának alkalmazásáról szóló törvény) 32. §-ának (3) bekezdése értelmében:

„A földterületek jó mezőgazdasági és környezeti állapotának megőrzésével kapcsolatos követelményeket a hatáskörrel rendelkező miniszter rendelete útján hajtják végre.”

- 14 A 2015. január 14-i põllumajandusministri määrus nr 4 „Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded” (a földterületek jó mezőgazdasági és környezeti állapotának fenntartásához kapcsolódó követelményekről szóló, 4. sz. mezőgazdasági miniszteri rendelet, a továbbiakban: 4. sz. rendelet) 3. §-a (9) bekezdésének szövege a következő:

„A mezőgazdasági területen fenn kell tartani a muinsuskaitseadus [a műemlékek védelméről szóló törvény] 3. §-ának (2) bekezdése értelmében vett, temetkezési helynek, őskori területnek, lyukaskőnek, kultushelynek, útnak vagy hídnak minősülő ingatlan műemléket.”

- 15 A 2015. április 17-i maaeluministri määrus nr 32 „Otsetoetuste saamise üldised nõuded, ühtne pindalatoetus klimaa- ja keskkonnatoetus ning noore põllumajandustootja toetus” (a közvetlen kifizetések, az egységes területalapú támogatás, az éghajlati és környezeti támogatás, valamint a fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott támogatás odaítélésének általános követelményeiről szóló, 32. sz. vidékügyi miniszteri rendelet) 8. §-ának (1) bekezdése értelmében:

„Az [...] 1306/2013 [...] rendelet 92. cikkében említett támogatás kedvezményezettje mezőgazdasági tevékenysége során és a mezőgazdasági üzem teljes területén megfelel a [...] 4. sz. [...] rendeletben előírt követelményeknek és az Európai Unió közös agrárpolitikájának végrehajtásáról szóló törvény 32. §-ának (2) bekezdése alapján közzétett kötelező gazdálkodási követelményeknek.”

- 16 A muinsuskaitseadus (a műemlékek védelméről szóló törvény) „Műemlék-kategóriák” címet viselő 3. §-ának (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az alábbi dolgok vagy dologösszességek minősülhetnek ingatlan műemlékeknek:

- 1) őskori, középkori és újkori települések, várak, menedékhelyek, kultushelyek, temetkezési helyek, őskori területek, lyukaskövek (lohukivid), utak, hidak, kikötőhelyek és iparüzési helyek [...]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 17 Az alapeljárás felperese a 2016. évre egységes területalapú támogatást, valamint az éghajlat és a környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtott támogatást igényelt.

- 18 Egy ellenőrzést követően, 2016. november 24-én a PRIA tájékoztatta az alapeljárás felperesét, hogy megsértette a 4. sz. rendelet 4. §-át, mivel egy, a mezőgazdasági parcella szélén elhelyezkedő régészeti műemlék – azaz egy kősr – köveit a mező szélére helyezte át és a meglévő cserjést eltávolította. Következésképpen a PRIA az igényelt támogatás 3%-os csökkentését javasolta.

- 19 2016. december 7-én a PRIA válaszolt az alapeljárás felperese által megfogalmazott kifogásokra, és pontosította, hogy a megsértett kötelezettség valójában a 4. sz. rendelet 3. §-ából ered, valamint hogy azt a földterületnek a mezőgazdasági parcella határain kívül fekvő azon részén is tiszteletben kellett volna tartani, amelyre nem igényelték támogatást.

- 20 2016. december 15-i két határozatában a PRIA 3%-kal, azaz 2 554,94 euróval, illetve 1 161,34 euróval csökkentette az alapeljárás felperesének nyújtott egységes támogatást, illetve az éghajlat és a környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtott támogatást.
- 21 2017. február 20-i határozatával a PRIA elutasította az alapeljárás felperese által benyújtott panaszt, és megállapította, hogy hatáskörrel rendelkezik a mezőgazdasági parcellákon elhelyezkedő ingatlan műemlékek megőrzésére irányuló kötelezettség megsértésének megállapítására, hogy a követelményeket a teljes mezőgazdasági területen tiszteletben kell tartani – így a terület azon részén is, amelyre nem igényeltek támogatást –, hogy összességükben értékelte a támogatások csökkentésének alapjául szolgáló körülményeket, valamint hogy nem került sor a meghallgatáshoz való jog megsértésére.
- 22 2017. március 23-án az alapeljárás felperese azt kérte a Tartu Halduskohustól (tartui közigazgatási bíróság, Észtország), hogy semmisítse meg a 2016. december 15-i és a 2017. február 20-i határozatot, valamint hogy kötelezze a PRIA-t a részére az e határozatok alapján meg nem fizetett összegek megfizetésére.
- 23 Az alapeljárás felperese azzal érvel, hogy a szóban forgó kövek nem minősülnek temetkezési helynek és hogy a PRIA nem rendelkezik hatáskörrel az ingatlan műemlékek állapotának megállapítására. Előadja, hogy a PRIA nem vizsgálta, hogy a felrótt cselekménynek ő volt-e az elkövetője, valamint hogy fennálltak-e mentesülési okok. Hangsúlyozza, hogy a közigazgatási szankció összegének meghatározása nem érthető, mivel a PRIA értékelési sémát alkalmazott és nem indokolta a szóban forgó közigazgatási aktust, ami miatt az alakilag jogellenes.
- 24 Az alapeljárás felperese arra is hivatkozik, hogy az a terület, amelyen a jogsértésre sor került, az érintett mezőgazdasági parcellán kívül helyezkedik el és nem képezi az alapeljárás felperese mezőgazdasági üzemének részét. A jogsértés megállapításával azonban a PRIA megsértette az észt alkotmány 23. és 32. cikkét, mivel a felhatalmazó rendelkezés nem kellően egyértelmű és pontos. Álláspontja szerint a vele szemben kiszabott közigazgatási szankció sérti a *ne bis in idem* elvét. Végezetül, sérült a meghallgatáshoz való joga, mivel a PRIA nem vette figyelembe érveit.
- 25 A PRIA a kereset elutasítását kéri, és azzal érvel először is, hogy az alapeljárás felperesének az elvégzett ellenőrzéskor tudomása volt a kötelezettségek megsértéséről, mivel erre vonatkozóan korábban levélváltásra került sor, másodsor, hogy a szóban forgó közigazgatási aktus alaki szempontból jogszerű, mivel e tekintetben magyarázatokkal szolgált az alapeljárás felperese számára, akit meg is hallgattak, harmadszor pedig, hogy az ezen aktus elfogadását eredményező következtetések az ellenőrzés során gyűjtött bizonyítékokon alapulnak.
- 26 A PRIA pontosítja, hogy az érintett régészeti műemlék, egy kőszir, szerepel a Muinsuskaitseamet (műemlékvédelmi hivatal, Észtország) honlapján megtalálható nemzeti nyilvántartásban. E tekintetben az állam a telekkönyvben bejegyzett elővásárlási jogot élvez. Jelzi, hogy a vitatott határozatok elfogadása céljából ezekre a tényezőkre is támaszkodott. Hozzáfűzi, hogy az alapeljárás felperese a támogatás iránti kérelmében jelezte, hogy fenntartandó tájképi elemmel rendelkezik. Úgy véli, hogy a *ne bis in idem* elvet nem sértették meg, mivel nem került sor szabálysértési és büntetőjogi eljárások együttes lefolytatására.
- 27 A PRIA szerint a támogatások csökkentését az elvégzett értékelés és az ellenőrzési aktában szereplő értékelési séma igazolja, a 3%-os mértéket pedig a támogatások fontosságának, valamint a jogsértés súlyosságának és tartósságának figyelembevételével határozták meg.
- 28 Ezen túlmenően, mivel az érintett terület a mezőgazdasági terület részét képezi, a jó mezőgazdasági és környezeti állapotra vonatkozó követelményeket ott is tiszteletben kell tartani.

- 29 A kérdést előterjesztő bíróság elöljáróban rámutat, hogy az alapeljárásban szóban forgó temetkezési helyet az 1997. szeptember 1-jei 59. sz. kulturális miniszteri rendelet minősítette ingatlan műemléknek.
- 30 Ez a bíróság úgy véli, hogy a 4. sz. rendelet 3. §-ának (9) bekezdésével elérni kívánt célkitűzés a kősírok műemlékeként való védelme, az uniós jogból azonban nem lehet egyértelműen azt a következtetést levonni, hogy az 1306/2013 rendelet 93. cikkének (1) bekezdése is erre a célkitűzésre vonatkozik. Az e rendelet II. mellékletében szereplő, „A táj jellegzetességeinek megőrzésére” vonatkozó rovat a környezetnek csak mint ökológiai és biológiai rendszernek, nem pedig kulturális és történelmi rendszernek a védelmére vonatkozhat.
- 31 Az említett bíróság rámutat, hogy az alapeljárás felperese nem használta mezőgazdasági területként azt a területet, amelyen a temetkezési hely található, és hogy arra vonatkozóan nem igényelt támogatást.
- 32 Végezetül, nem lehet egyértelműen meghatározni, hogy a földterületek jó mezőgazdasági és környezeti állapotára vonatkozó követelmények a teljes mezőgazdasági üzemre vonatkoznak-e.
- 33 E körülmények között a Tartu Halduskohus (tartui közigazgatási bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Összhangban áll-e a kősírok (*kivikalmed*) fenntartására vonatkozó, a tagállam által az egységes területalapú támogatás, valamint az éghajlat és a környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtott támogatás kérelmezőjével szemben támasztott követelmény, mely követelménynek való meg nem felelés esetén a kifizetések 3%-os csökkentésének az [1306/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az integrált igazgatási és ellenőrzési rendszer, a kifizetések elutasítására és visszavonására vonatkozó feltételek, valamint a közvetlen kifizetésekre, a vidékfejlesztési támogatásokra és a kölcsönös megfeleltetésre alkalmazandó közigazgatási szankciók tekintetében történő kiegészítéséről szóló, 2014. március 11-i 640/2014/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet {HL 2014. L 181., 48. o.}] 39. cikkében meghatározott közigazgatási szankciója alkalmazandó, az [...] 1306/2013 rendelet 93. cikkének (1) bekezdésével és 94. cikkével, valamint az annak II. mellékletében meghatározott minimumkövetelményekkel?
- 2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén köteles-e az egységes területalapú támogatás, valamint az éghajlat és a környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtott támogatás kérelmezője az [...] 1306/2013 rendelet 72. cikke (1) bekezdésének a) pontja, 91. cikkének (1) és (2) bekezdése, 93. cikkének (1) bekezdése és 94. cikke, valamint az [...] 1307/2013 rendelet 4. cikkének (1) bekezdésének b), c) és e) pontja alapján a jó mezőgazdasági és környezeti állapothoz kapcsolódó követelményeknek egész mezőgazdasági üzemében megfelelni – a közigazgatási szankció alkalmazásának elkerülése érdekében –, vagy csak azon a mezőgazdasági területen, amelyre konkrétan támogatást igényel?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 34 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy az 1306/2013 rendelet 93. cikkének (1) bekezdését, 94. cikkét és II. mellékletét akként kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az, ha valamely tagállam az e II. mellékletben említett jó mezőgazdasági és környezeti állapotra vonatkozó előírásként előírja egy mezőgazdasági területen az olyan kősírok megőrzését, amelyek elmozdítása ezen előírás megsértését, ekként pedig az érintett mezőgazdasági termelőnek járó támogatások csökkentését eredményezi.

- 35 Emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság megállapította, hogy a tagállamokra hárul az a feladat, hogy biztosítsák a mezőgazdasági földterületek jó mezőgazdasági és ökológiai állapotának fenntartását, és hogy ennek érdekében a tagállamok a rendelet akkoriban hatályos releváns mellékletében kialakított keret alapján nemzeti vagy regionális szinten meghatározzák a minimumkövetelményeket, amelyek figyelembe veszik az érintett területek egyedi sajátosságait (lásd analógia útján: 2009. július 16-i Horvath ítélet, C-428/07, EU:C:2009:458, 25. pont).
- 36 E követelmények meghatározása során tehát a tagállamok kötelesek tiszteletben tartani az említett mellékletet, ez a melléklet azonban általános fogalmak és kifejezések alkalmazása útján bizonyos mérlegelési mozgásteret enged számukra az említett követelmények konkrét meghatározását illetően (lásd analógia útján: 2009. július 16-i Horvath ítélet, C-428/07, EU:C:2009:458, 26. pont).
- 37 Ezenkívül a „jó mezőgazdasági és ökológiai állapot” kifejezésben használt szavakból is kitűnik, hogy a tagállamok ökológiai célokból is elfogadhatják a jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó minimumkövetelményeket (lásd analógia útján: 2009. július 16-i Horvath ítélet, C-428/07, EU:C:2009:458, 27. pont).
- 38 Ezek a közös agrárpolitika keretébe tartozó közvetlen támogatási rendszerek közös szabályainak megállapításáról és a mezőgazdasági termelők részére meghatározott támogatási rendszerek létrehozásáról, továbbá a 2019/93/EGK, 1452/2001/EK, 1453/2001/EK, 1454/2001/EK, 1868/94/EK, 1251/1999/EK, 1254/1999/EK, 1673/2000/EK, 2358/71/EGK és a 2529/2001/EK rendelet módosításáról szóló, 2003. szeptember 29-i 1782/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 270., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 40. kötet, 269. o.) 5. cikke (1) bekezdésének értelmezése céljából alkalmazott elvek az 1306/2013 rendelet 94. cikkének értelmezésére is érvényesek, amely cikk tartalma hasonló.
- 39 Ezen utóbbi rendelet 93. cikke értelmében a jó mezőgazdasági és környezeti állapotra vonatkozó előírások a kölcsönös megfeleltetésre vonatkozó szabályok részét képezik, amelyeket – az említett rendelet 91. cikkében előírtaknak megfelelően – közigazgatási szankció terhe mellett tiszteletben kell tartani. Ezeket az – ugyanezen rendelet II. mellékletében szereplő – előírásokat nemzeti szinten állapítják meg, és azok többek között a környezetvédelem területére vonatkoznak.
- 40 Az 1306/2013 rendelet 94. cikke azon minimális előírások nemzeti vagy regionális szinten, az ugyanezen rendelet II. melléklete alapján történő meghatározására kötelezi a tagállamokat, amelyeket a támogatások kedvezményezettjeinek a jó mezőgazdasági és környezeti állapottal kapcsolatban be kell tartaniuk.
- 41 Az 1782/2003 rendelet IV. mellékletében előírtakhoz hasonlóan, az 1306/2013 rendelet II. mellékletében szereplő GAEC 7 előírás – amelynek fő témája „A táj jellegzetessége, a megőrzés minimális szintje” címet viseli – az ily módon tiszteletben tartandó követelmények és előírások között magában foglalja a táj jellegzetességeinek megőrzését. A tájnak az ezen utóbbi rendelet II. mellékletében említett jellegzetességei körében szerepelnek a sövények, a tavak, az árkok, a fasorok, a facsoportok, a szórványfák, a táblaszegélyek és a teraszok.
- 42 A jelen ügyben azt kell meghatározni, hogy egy kősír minősülhet-e – az észt kormány és a Bizottság álláspontjának megfelelően – „a táj jellegzetességének”, amelynek megőrzése szerepel az 1306/2013 rendelet II. mellékletében említett előírások körében.
- 43 Mivel „a táj jellegzetességeinek” fogalmát az 1306/2013 rendelet nem határozza meg, azt – a főtanácsnok által az indítványának 26. pontjában megállapítottaknak megfelelően – a köznyelvi szóhasználat és azon szövegkörnyezet figyelembevételével kell értelmezni, amelyben ezt a fogalmat rendszerint alkalmazzák (lásd ebben az értelemben: 2009. július 16-i Horvath ítélet, C-428/07, EU:C:2009:458, 34. pont).

- 44 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a „táj jellegzetességei” fogalom megszorító értelmezése – amely többek kizárja az emberi kéz által létrehozott elemeket – ellentétes lenne a jó mezőgazdasági és környezeti állapotra vonatkozó minimumkövetelmények meghatározása során az e rendelet 94. cikkének megfelelően a tagállamok rendelkezésére álló mérlegelési mozgástérrel (lásd ebben az értelemben: 2009. július 16-i Horvath ítélet, C-428/07, EU:C:2009:458, 37. pont).
- 45 E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy a táj jellegzetességei a környezet fizikai összetevőinek minősülnek, és hogy az e jellegzetességek megőrzésére vonatkozó követelményeknek hozzá kell járulniuk a jellegzetességek fizikai összetevőként való megőrzéséhez (2009. július 16-i Horvath ítélet, C-428/07, EU:C:2009:458, 41. pont).
- 46 Márpedig a kősírok megóvása hozzájárul a tagállamok kulturális és történelmi örökségébe tartozó elemeknek – mint a környezet fizikai összetevőinek – a védelméhez.
- 47 A fenti megfontolásokra figyelemmel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1306/2013 rendelet 93. cikkének (1) bekezdését, 94. cikkét és II. mellékletét akként kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az, ha valamely tagállam az e II. mellékletben említett jó mezőgazdasági és környezeti állapotra vonatkozó előírásként előírja egy mezőgazdasági területen az olyan kősírok megőrzését, amelyek elmozdítása ezen előírás megsértését, ekként pedig az érintett mezőgazdasági termelőnek járó támogatások csökkentését eredményezi.

A második kérdéstről

- 48 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy az 1306/2013 rendelet 72. cikke (1) bekezdésének a) pontját, 91. cikkének (1) és (2) bekezdését, 93. cikkének (1) bekezdését és 94. cikkét, valamint az 1307/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének b), c) és e) pontját akként kell-e értelmezni, hogy a jó mezőgazdasági és környezeti állapottal kapcsolatos kötelezettségeket a mezőgazdasági üzem teljes területén vagy csak azon a mezőgazdasági területen kell tiszteletben tartani, amelyre konkrétan támogatást igényeltek.
- 49 E tekintetben az 1306/2013 rendelet 91. cikkének (2) bekezdése közigazgatási szankciót ír elő a kölcsönös megfeleltetési szabályok tiszteletben tartásának elmulasztása esetére, amennyiben többek között az érintett terület a mezőgazdasági üzemhez tartozik, a mezőgazdasági üzem pedig az e rendelet e rendelkezést magában foglaló VI. címének alkalmazásában az említett rendelet 91. cikke (3) bekezdésének a) pontja akként határozza meg, hogy az valamennyi termelőegység és terület, amely ugyanazon tagállam területén helyezkedik el és amelyet az a kedvezményezett kezel, aki többek között közvetlen kifizetésekben részesül.
- 50 Ugyanezen rendelet 93. és 94. cikke a mezőgazdasági üzemek valamennyi mezőgazdasági területére hivatkozik. Ily módon ez a 93. cikk akként pontosítja a kölcsönös megfeleltetésre vonatkozó szabályok tartalmát, hogy idézi többek között a földterületek jó mezőgazdasági és környezeti állapotát, amely földterületeket egy mezőgazdasági üzem mezőgazdasági földterületeinek összességékként kell érteni. Ami az említett 94. cikket illeti, az kötelezi a tagállamokat valamennyi mezőgazdasági terület – köztük a termelésből kivont földterületek – jó mezőgazdasági és környezeti állapota fenntartásának biztosítására.
- 51 Meg kell állapítani, hogy a kölcsönös megfeleltetési szabályok és konkrétan a jó mezőgazdasági és környezeti állapot tiszteletben tartását illetően e rendelkezések egyike sem tesz különbséget azon mezőgazdasági területek között, amelyekre támogatást igényeltek, és azok között, amelyek esetében nem.

- 52 Egyebekben ellentétes lenne magával a kölcsönös megfeleltetési rendszer céljával – azaz az 1306/2013 rendelet (54) preambulumbekzdése értelmében a fenntartható mezőgazdaság megteremtéséhez való hozzájárulással –, hogy kizárólag azokon a mezőgazdasági területeken követeljék meg a kölcsönös megfeleltetésre vonatkozó szabályok tiszteletben tartását, amelyekre támogatásokat igényeltek.
- 53 Egyrésztől ugyanis az e szabályokból eredő követelményeknek – e rendelet (54) preambulumbekzdése értelmében – a gazdálkodási tevékenység vagy a mezőgazdasági üzem területe szempontjából relevánsnak kell lenniük, ami abban a kötelezettségben nyilvánul meg, hogy az említett szabályokat a termelésből kivont földterületeken is tiszteletben kell tartani, amint azt az említett rendelet 94. cikke előírja.
- 54 Másrésztől, ha az említett szabályok tiszteletben tartásának elmulasztását csak akkor szankcionálnák, ha olyan mezőgazdasági területről van szó, amelyre támogatást igényeltek, az a kölcsönös megfeleltetéssel kapcsolatos szabályok mezőgazdasági termelők általi megkerülésének kockázatával járna. Amint arra a főtanácsnok indítványának 58. pontjában rámutatott, ehhez elegendő lenne, ha a mezőgazdasági termelő az egyik év tekintetében nem foglalná bele a támogatás iránti kérelmébe azt a mezőgazdasági területet, amely egy, a tevékenysége szempontjából kényelmetlen tájképi jellegzetességet tartalmaz, amelyet előbb esetleg elmozdít vagy elbont, a következő évben pedig belefoglalná ezt a területet a támogatás iránti kérelmébe, anélkül, hogy bármiféle közigazgatási szankcióval kellene szembesülnie.
- 55 A fenti megfontolásokra tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1306/2013 rendelet 72. cikke (1) bekezdésének a) pontját, 91. cikkének (1) és (2) bekezdését, 93. cikkének (1) bekezdését és 94. cikkét, valamint az 1307/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének b), c) és e) pontját akként kell értelmezni, hogy a jó mezőgazdasági és környezeti állapottal kapcsolatos, az 1306/2013 rendeletben előírt kötelezettségeket a mezőgazdasági üzem teljes területén, és nem csak azon a mezőgazdasági területen kell tiszteletben tartani, amelyre konkrétan támogatást igényeltek.

A költségekről

- 56 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A közös agrárpolitika finanszírozásáról, irányításáról és monitoringjáról és a 352/78/EGK, a 165/94/EK, a 2799/98/EK, a 814/2000/EK, az 1290/2005/EK és a 485/2008/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1306/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 93. cikkének (1) bekezdését, 94. cikkét és II. mellékletét akként kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az, ha valamely tagállam az e II. mellékletben említett jó mezőgazdasági és környezeti állapotra vonatkozó előírásként előírja egy mezőgazdasági területen az olyan kősirok megőrzését, amelyek elmozdítása ezen előírás megsértését, ekként pedig az érintett mezőgazdasági termelőnek járó támogatások csökkentését eredményezi.**
- 2) **Az 1306/2013 rendelet 72. cikke (1) bekezdésének a) pontját, 91. cikkének (1) és (2) bekezdését, 93. cikkének (1) bekezdését és 94. cikkét, valamint a közös agrárpolitika keretébe tartozó támogatási rendszerek alapján a mezőgazdasági termelők részére nyújtott közvetlen kifizetésekre vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint a 637/2008/EK és a 73/2009/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1307/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 4. cikke (1) bekezdésének b), c) és**

e) pontját akként kell értelmezni, hogy a jó mezőgazdasági és környezeti állapottal kapcsolatos, az 1306/2013 rendeletben előírt kötelezettségeket a mezőgazdasági üzem teljes területén, és nem csak azon a mezőgazdasági területen kell tiszteletben tartani, amelyre konkrétan támogatást igényeltek.

Aláírások